SPRÁVA DO PORADY PREDSEDU

Predkladateľ: Ing. Ondrej Bernát, riaditeľ Úradu KSK
Spracovateľ: Ing. Zuzana Jusková, vedúca odboru sociálnych vecí a zdravotníctva
Problematika: Správa o činnosti referátu pre zariadenia OSVaZ za rok 2016

Činnosť OSVaZ – referátu pre zariadenia (ďalej iba „RPZ“) upravujú dva kľúčové právne predpisy: Zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách v znení neskorších predpisov a Zákon č. 305/2005 Z.z. o sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele v znení neskorších predpisov.

Medzi základné povinnosti RPZ vyplývajúce z vyššie uvedených právnych predpisov patria:

- Registrácia poskytovateľov sociálnych služieb
- Financovanie sociálnych služieb
- Kontrola úrovne poskytovaných sociálnych služieb
- Výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately
- Spracovanie a plnenie koncepcie rozvoja sociálnych služieb kraja

1. Financovanie sociálnych služieb

Na poskytovanie a financovanie sociálnych služieb a výkon opatrení sociálnoprávnej ochrany (ďalej iba „SPO“) bolo v roku 2016 z rozpočtu KSK vyčlenených spolu 25 437 tis. € (bežné výdavky), z tohto:

- Zariadenia v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK 16 801 tis. €
- Ostatní (t.z. neverejní a iní verejní) poskytovatelia 7 259 tis. €

Poskytovateľ	Rok 2015 (v tis. €)	Rok 2016 (v tis. €)	Rozdiel (v tis. €)
Zariadenia v ZpKSK	16 801,00	17 675,00	+ 874,00
Ostatní poskytovatelia	7 259,00	7 762,00	+ 503,00
Spolu	**24 060,00**	**25 437,00**	**+ 1 377,00**

Oproti roku 2015 ide o nárast objemu finančných prostriedkov na financovanie poskytovania sociálnych služieb spolu o 1 377 tis €, z toho nárast u poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti kraja predstavuje čiastku 874 tis. €, u ostatných poskytovateľov ide o nárast o 503 tis €.
Zvýšenie rozpočtu v roku 2016 u verejných poskytovateľov súvisí hlavne s:

- valorizáciou miezd zamestnancov v rozpočtových organizáciách
- úpravou rozpočtu na materiálno-technické vybavenie zariadenie súvisiace s opotrebovanosťou pôvodného zariadenia (napr. zakúpenie nového vybavenia do kuchyne: varný kotol, konvektomat, polohovacích postelí, oprava kúpeľní, stúpačiek, rozvodov a pod.). Zvýšenie rozpočtu u ostatných poskytovateľov súvisí so schváleným rozpočtom u verejných poskytovateľov (výška finančného príspevku pre neverejných poskytovateľov na príslušný rok sa vypočíta z bežných výdavkov zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK v predchádzajúcom roku).

2. Kontrolná činnosť:

V roku 2016 vykonal OSVaZ spolu **35** kontrol úrovne poskytovaných sociálnych služieb v súlade s § 81 zákona o sociálnych službách č. 448/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov, z toho:

- 9 kontrol u verejných poskytovateľov v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK
- 12 kontrol u neverejných poskytovateľov
- 14 kontrol v denných stacionároch

Vykonanými kontrolami boli zistené závažné nedostatky pri poskytovaní sociálnych služieb, často súvisiace s nedostatočnou znalosťou zákona o sociálnych službách. Kontrolné zistenia sú uvedené osobitne pre:

- Neverejných poskytovateľov - rozdelené do 4 okruhov: zmluva o poskytovaní sociálnych služieb, vrátane cenníka, resp. smernice o určení výšky úhrady a výpočtu EON, individuálne plánovanie a individuálne plány, organizačná štruktúra, vnútorné predpisy (hlavne domáci a prevádzkový poriadok)
- Verejných poskytovateľov

3. Aktivity zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK (okrem plnenia základného predmetu činnosti – t.j. poskytovania sociálnych služieb):

V zriaďovateľskej pôsobnosti KSK je 13 zariadení sociálnych služieb (vrátane organizačných súčastí) s celkovou kapacitou **1836 miest**, v členení:

a) **4** špecializované zariadenia s kapacitou **344** miest v pobytovej celoročnej forme soc. služby a 20 miest v ambulantnej forme soc. služby,
b) **12**domovov sociálnych služieb s kapacitou: **881** miest v pobytovej celoročnej forme sociálnej služby, **39** miest v pobytovej týždennej forme soc. služby, **113** miest v ambulantnej forme soc. služby,
c) **3** zariadenia podporovaného bývania s kapacitou **25** miest,
d) **5** zariadení pre seniorov s kapacitou **340**miest,
e) **1** nocľaháreň s kapacitou **18** miest,
f) **3** krízové strediská s kapacitou **47** miest.

- 5. etapa optimalizácie soc. služieb za účelom vytvorenia podmienok pre poskytovanie nových foriem sociálnych služieb: služby včasnej intervencie pri ZSS DOMKO Košice a vykonávania opatrení sociálnoprávnej ochrany v krízovom stredisku pri DSS ANIMA Michalovce formou profesionálnych rodičov s účinnosťou od 1.1.2017,
- V plnom rozsahu využívanie informačného systému Cygnus v 11 z 13 zariadení ktorého cieľom je postupná informatizácia jednotlivých činnosti a procesov vykonávaných v zariadeniach, zabezpečenie efektivity fondu pracovného času a odstránenie duplicity vykonávaných operácií
- rozvoj ergoterapie ako významného prvku z hľadiska kvality poskytovaných služieb a vytváranie nových inovatívnych techník: v roku 2016 bolo zavedených spolu 5 nových techník v 6 zariadeniach soc. služieb a to: zriadenie miestnosti snoezelen v zariadení ONDAVA-DSS, Rakovec nad Ondavou a ARCUS, Košice, hippoterapia v zariadení LIDWINA-DSS, Strážske, vytvorenie fit zóny, sprevádzkovanie bazéna a tréningy pilates v zariadení ARCUS, Košice, canisterapia v zariadení HARMONIA, Strážske a ANIMA, Michalovce.
- zapojenie sa do špeciálnych olympiád (LÚČ-DSS, Šemša) - prijímatelia sociálnych služieb sa zapájajú do Hnutia špeciálnych olympiád, niektorí sú aj individuálnymi členmi v Slovenskom hnutí špeciálnych olympiád. Cieľom hnutia je poskytovať celoročný cyklus tréningov a súťaží vo všetkých druhoch olympijských športoch pre deti a dospelých s mentálnym postihnutím
- V. ročník športových hier klientov zariadení sociálnych, ktoré sa uskutočnili dňa 07.09.2016
- humanizácia prostredia poskytovaných sociálnych služieb: realizácia aktivít na zapájanie klientov do života komunity, revitalizácia záhrady, parku, resp. areálu zariadenia - LÚČ, Šemša, so zahrnutím prvov „memory parku“ - ARCUS, Košice, za účelom kvalitného relaxačného a voľnočasového využitie – HARMONIA, Strážske, osadenie hracích, športových a oddychových prvkov – ANIMA, Michalovce, estetizácia vstupnej haly v budove Nového pavilónu – LÚČ, Šemša, oprava, modernizácia a debarierizácia priestorov fyzioterapie – HARMONIA, Strážske
- v zariadení ARCUS Košice poskytovanie ošetrovateľskej starostlivosti financovanej z prostriedkov verejného zdravotného poistenia na základe uzatvorenej zmluvy o poskytovaní tejto starostlivosti so všeobecnom zdravotnou poisťovňou

- rozvoj komunitných služieb: prevádzka 2 kontaktných miest (tzv. bodov) Alzheimerovej choroby, ktrých účelom je poskytovaťporadenstvo a podporu najmä pre rodinných príslušníkov ľudí, trpiacimi touto chorobou (zariadenie ARCUS, Košice a SUBSIDIUM, Rožňava)
- spracovanie projektových dokumentácií za účelom zlepšovania technickej vybavenosti zariadení (z prostriedkov EIB) pre zariadenia ANIMA Michalovce, HARMONIA Strážske, JASANIMA Rožňava, LIDWINA Strážske, IDEA Prakovce SUBSIDIUM Rožňava a REGINA Kráľovce) vrátane popisu aktivít, ktoré je potrebné vykonať, s cieľom dosiahnutia optimálneho stavu týchto zariadení a zníženia celkových nákladov na energie. Zámerom týchto projektov je v konečnom dôsledku zlepšením materiálno-technického stavu objektov zvýšiť kvality poskytovaných sociálnych služieb.
- pokračovanie v procese deinštitucionalizácie zariadenia Lidwina: rekonštrukcia zakúpených bytov a následne presťahovanie klientov z tréningového bývania do týchto bytov mimo areál zariadenia, spracovávanie transformačného plánu, pokračovanie v aktivitách smerujúcich k vzdelávaniu zamestnancov, klientov, práca s komunitou
- zaradenie zariadenia Jasanima – DSS Rožňava do druhého Národného projektu deinštitucionalizácie vybraných zariadení soc. služieb,
- zaradenie zariadení LÚČ Šemša, IDEA Prakovce a ONDAVA Rakovec do druhého Národného projektu deinštitucionalizácie za účelom vzdelávania
- vytvorenie tréningového bývania v zariadení Ondava – DSS Rakovec n/Ondavou a pod.
- pokračovanie vo vzdelávaní zamestnancov zariadení: v sledovanom období bolo do rôznych vzdelávacích seminárov, školení a pod. zapojených viac ako 100 zamestnancov:
    a) školenia realizované z úrovne KSK v zariadení ARCUS na témy: Ošetrovateľská starostlivosť v zariadeniach sociálnych služieb, vydávanie kódov v zariadeniach sociálnych služieb a výkon dohľadu nad ošetrovateľskou starostlivosťou, pre **celkovo 37 zamestnancov**
    b) školenia realizované zariadením LIDWINA- DSS, Strážske na tému Sociálna rehabilitácia a individuálne plánovanie **pre všetky ZSS v počte 39 zamestnancov.**
    c) Špecializačné štúdium zdravotných sestier pre poskytovanie oše starostlivosti v zariadeniach: 12 zamestnancov
    d) Ostatné vzdelávania: kurzy v oblasti tréningu pamäte, ergoterapie, prístupu k agresívnemu klientovi, nutričnej výživy u seniorov, bezpečnosti a ochrane seniorov a význame kľúčového pracovníka.

4. **Konferencia KSK** – Piaty ročník konferencie Košického samosprávneho kraja s názvom „Efektívne nástroje na posilňovanie statusu prijímateľov sociálnej služieb“ sa uskutočnila dňa 28.09.2016 v priestoroch Východoslovenského múzea v Košiciach. Cieľom konferencie bolo priblížiť proces deinštitucionalizácie zariadení sociálnych služieb, diskutovať o tom, ako efektívne posilniť status prijímateľa sociálnej služby, či ako chrániť jeho práva. Konferenciu pripravil Košický samosprávny kraj v spolupráci s Domovom sociálnych služieb LIDWINA v Strážskom, v ktorom realizujú pilotný projekt deinštitucionalizácie v Košickom kraji.

5. Základným kameňom v sociálnych službách je **kvalitné špecializované sociálne poradenstvo** dostupné pre každého občana. Na základe projektu „Optimalizácia poradenských služieb KSK“ sa snažíme vytvoriť územne rozloženú sieť špecializovaných poradcov pre jednotlivé cieľové skupiny, odrážajúcu skutočnú potrebu v jednotlivých regiónoch. Sieť poradní bezplatného sociálne poradenstvo pre občanov KSK je vytvorená na základe transparentného výberu z podaných projektov vždy na obdobie dvoch rokov, pričom podmienky siete vychádzajú z dôkladnej a zverejnenej analýzy. Sieť špecializovaného sociálneho poradenstva na r. 2016 – 2017 tvorí **24** poradcov. V rámci špecializovaného sociálneho poradenstva sa ročne poskytne cca 18 tis. poradenských služieb a to osobnými, telefonickými a e-mailovými konzultáciami. Novinkou v období poslednej výzvy bolo mobilné poradenstvo, čo znamená, že poradca dochádza za občanom v mieste jeho trvalého bydliska. Dôvodom rozvoja tejto formy poradenstva je skutočnosť, že sociálne poradne

vznikajú v prevažnej miere v mestách, pričom občanom bývajúcim v rôznych obciach kraja bolo toto poradenstvo nedostupné (nemali informáciu o existencii takej poradne, nemali dostatok finančných prostriedkov, aby prišli za poradcom a pod.)

6. Aktivity zamerané na **oblasť domáceho násilia:** V rámci kraja je vytvorená sieť špecializovaných sociálnych poradcov. Tvoria ju 6 poradcovia: 2 v Michalovciach, 2 v Košiciach 2 v Spišskej Novej Vsi. Poskytované poradenstvo je bezplatné. V rámci kraja sú vytvorené aj 3 pobytové zariadenia pre túto cieľovú skupinu, ktoré sú financované z rozpočtu KSK, 2 zariadenia núdzového bývania v Trebišove s kapacitou 40 miest, jedno zariadenie v okrese Košice - okolie s kapacitou 10 miest. Ide o zariadenia zamerané výlučne na problematiku násilia, 2 z týchto zariadení spĺňajú štandardy projektu bezpečného ženského domu.

7. **Deň pre vaše zdravie**
   Dňa 08.09.2016 sa uskutočnil tretí ročník tejto aktivity Odboru sociálnych vecí a zdravotníctva Úradu KSK v spolupráci so zariadeniami sociálnych služieb ARCUS a LÚČ, Ligou proti rakovine, Národnou transfúznou jednotkou, Slovenským červeným krížom, Úniou nevidiacich Slovenska, strednými odbornými školami na Kukučínovej a Moyzesovej ulici a Dobrovoľníckym centrom Košického kraja. Cieľom bolo zvýšiť informovanosť občanov o svojom zdravotnom stave a zároveň zvýšiť povedomie aj o kompetenciách úradu v oblasti zdravotníctva a sociálnych vecí.

8. **Ostatné aktivity:**

- Uzatvorenie zmlúv o poskytnutí finančného príspevku pri odkázanosti a finančného príspevku na prevádzku u všetkých neverejných poskytovateľov, u ktorých KSK (RPO) zabezpečil posúdeným klientom sociálnu službu. Zmluva o poskytnutí finančného príspevku sa uzatvára vždy na obdobie jedného rozpočtového roka. Z dôvodu plynulého a bezproblémového financovania sociálnych služieb na prelome rokov, RPZ pripravuje (zálohové) zmluvy o poskytnutí finančného príspevku už v decembri predchádzajúceho roka, následne v mesiaci marec sú pripravované dodatky s uvedením aktuálnej výšky finančného príspevku na klienta. Pre r. 2016 bolo pripravených 89 zmlúv pre 1301 klientov v členení:
  a) Rehabilitačné stredisko: 55 klientov
  b) Domov sociálnych služieb: 531
  c) Špecializované zariadenie: 237
  d) Zariadenie podporovaného bývania: 119
  e) Útulok: 222
  f) Zariadenie núdzového bývania: 65
  g) Domov na pol ceste: 34
  h) 10 špecializovaných poradní
  i) 1 subjekt poskytujúci sociálnu rehabilitáciu
  j) 1 subjekt poskytujúci tlmočnícku službu
  k) Krízové stredisko: 26
  l) Resocializačné stredisko: 46
- V priebehu roka, vyplývajúcich z RPO zadefinovanej potreby, boli uzatvorené dodatky k týmto zmluvám, v ktorých sa upravila zazmluvnená kapacita a celková výška poskytnutého finančného príspevku. V uplynulom roku boli dodatky vyhotovované v mesiaci marec a august.
- Registrácia sociálnych služieb + zmeny v registri poskytovateľov: zvýšený záujem o registráciu služby zo strany poskytovateľov zaznamenáva OSVaZ vždy v období od 15.7.do 30.09. aktuálneho roka (z dôvodu, že do 30.9. sú poskytovatelia soc. služieb poskytujúci soc. služby v pôsobnosti obce podať na MPSVaR žiadosť o poskytnutie finančného príspevku na nasledujúci rok).
- Participácia na realizácii projektu Opis: od marca 2016 implementácia projektu (t.z. registrácia soc. služieb, predkladanie a odsúhlasovanie mesačných evidencií, generovanie mesačných podkladov na poskytnutie finančného príspevku tzv. finančný report, predkladanie sumárnych

výkazov) prebieha v rámci projektu. Uplynulý rok bol v tomto smere veľmi náročný z dôvodu overovania funkčnosti aplikácie, odstraňovania opakujúcich sa chýb, nesprávnych výpočtov nároku na poskytnutie finančného príspevku a pod.

- Participácia na tvorbe koncepcie rozvoja sociálnych služieb na r. 2016 – 2020: tvorba štruktúry koncepcie, obsah koncepcie, spracovanie štatistických údajov o počte registrovaných subjektoch, ďalej údajov o výške poskytnutého finančného príspevku na r. 2012 – 2015, o výške finančného príspevku na klienta a rok podľa druhov a foriem sociálnych služieb. Koncepcia bola schválená zastupiteľstvom KSK v mesiaci február 2016.

Časť zadefinovaných aktivít tvorí základné úlohy OSVaZ pre rok 2017: ide hlavne o aktivity zamerané na proces deinštitucionalizácie, zvýšenie kvality poskytovaných sociálnych služieb, realizáciu projektov z prostriedkov EIB, uzatvárať zmlúv so zdravotnými poisťovňami v ďalších zariadeniach soc. služieb v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK s cieľom získať finančné prostriedky na ich financovanie z verejného zdravotného poistenia, vzdelávanie zamestnancov a kontrolná činnosť OSVaZ.

Vypracovala: Mgr. E. Revajová Bujňáková